

Фольклорно-міфологічна символіка лунарних образів у поезії Василя Голобородька

Т. О. Цепкало

кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри української літератури,
Херсонський державний університет;
e-mail: tanuysya@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0003-2690-3390>

У статті досліджується інтерпретація лунарних символів лірики В. Голобородька у фольклорно-міфологічному ключі. Поезія представника Київської школи аналізується відповідно до міфологічних уявлень світової культури та етнонаціональних ментальних принципів. Міфологічне мислення митця репрезентується через уснопоетичну систему образів, аксіологічні та онтологічні поняття тощо. Встановлюється, що в інтерпретації міфологеми місяця В. Голобородько звертається до казкових сюжетів, фантастичних елементів, фольклорних символів, магічних та ритуальних дій, трансфігуративних метаморфоз та ін. Метафори-симфори в художніх текстах автора розкодовуються через пояснення індивідуально-авторського світобачення. Визначається, що лунарні символи в поезії «киянина» можуть перетворюватися на предмети, плавати у воді, магічно впливати на природу та людину, на здоров'я та силу, взаємодіяти із духами, мавками, русалками, трансформуватись у чуттєвий образ. В ліриці В. Голобородька символ місяця використано у текстах, що стилізуються під фольклор (казки, легенди, ритуали, замовляння тощо). Ірраціональне осягнення образу нічного світла стає основою в моделюванні міфопоетичної картини світу представника Київської школи поезії. Доводиться, що міфотворчість будь-якого письменника реалізується через етноментальні засади світобачення, архаїчні геноми людства, народнопоетичні елементи, колективне підсвідоме та особистий емпіричний досвід митця. Конкретно-чуттєві образи в ліричних творах функціонують відповідно до прадавніх уявлень та вірувань, аналітично-образотворчої мисленнєвої роботи, індивідуального сприйняття понять та навколишньої дійсності, особливого емоційного стану. Лунарні символи в поезії В. Голобородька трактується у взаємодії з іншими уснопоетичними образами, що традиційно притаманні українському фольклору.

Ключові слова: символ, міфологема, фольклор, міфомислення, міфопоетична картина світу, лунарні образи, світобачення

Т.А. Цепкало. Фольклорно-мифологическая символика лунарных образов в поэзии Василия Голобородько

В статье исследуется фольклорно-мифологическая интерпретация лунарных символов лирики В. Голобородько. Поэзия представителя Киевской школы анализируется в соответствии с мифологическими представлениями мировой культуры и этнонациональных ментальных принципов. Мифологическое мышление писателя представляется через уснопоетическую систему образов, аксиологические и онтологические понятия и др. Устанавливается, что в интерпретации мифологеми луны В. Голобородько использует сказочные сюжеты, фантастические элементы, фольклорные символы, магические и ритуальные действия, трансфігуративные метаморфозы и др. Метафоры-симфори в художественных текстах автора расшифровываются через объяснение индивидуально-авторского мировоззрения. Определяется, что лунарные символы в поэзии «киевлянина» могут превращаться в предметы, плавать в воде, магически воздействовать на природу и человека, на здоровье и силу, взаимодействовать с духами, нимфами, русалками, трансформироваться в чувственный образ. В лирике В. Голобородько символ месяца использовано в текстах, которые стилизируются под фольклор (сказки, легенды, ритуалы, заговоры и т.д.). Иррациональное постижение образа ночного светила становится основой в моделировании мифопоэтической картины мира представителя Киевской школы поэзии. Доказывается, что мифотворчество любого писателя реализуется через этноментальные основы мировоззрения, архаичные геномы человечества, народнопоэтические элементы, коллективное подсознательное и личный эмпирический опыт автора. Конкретно-чувственные образы в лирических произведениях функционируют в соответствии с древними представлениями и верованиями, аналитически-изобразительной мыслительной работой, индивидуальным восприятием понятий и окружающей действительности, особым эмоциональным состоянием. Лунарный символы в поэзии В. Голобородько интерпретируется во взаимодействии с другими уснопоетическими образами, традиционно присущим украинскому фольклору.

Ключевые слова: символ, мифологема, фольклор, мифомышление, мифопоэтическая картина мира, лунарные образы, мировоззрение

T.O. Tsepkało. Folklore and Mythological Symbolism of Lunar Images in the Poetry of Vasyl Holoborodko

The article considers the interpretation of the lunar symbols of V. Goloborodko's poetry in the folklore and mythological context. The poetry of this representative of the Kyiv School is analyzed in line with mythological representations of both world culture and ethno-national mental principles. The mythological thinking of the artist is represented through the verbal poetical system of images, axiology and ontology concepts, etc. The article establishes that, in the interpretation of the lunar mythology, V. Holoborodko refers to fairy tales, fantasy elements, folk symbols, magical and ritual actions, transfigurative metamorphoses, etc. The simile metaphors in the author's artistic texts are decoded through explanations of the author's individual cosmology. It is determined that the lunar symbols in the poetry of the "Kyiv man" are capable of transforming into objects, can float in water, magically affect nature and man, health and vigor, interact with spirits, dryads, mermaids, transform into a sensual image. In the poems by V. Goloborodko, the symbol of the Moon is used in the texts that are stylized as folklore (fairy tales, legends, rituals, spells, etc.). Irrational perception of the image of the Night Orb becomes the basis for modeling the myth-poetic world picture of the representative of the Kiev School of Poetry. The paper proves that the myth-making of any writer is implemented through the ethno-mental foundations of the worldview, the archaic genomes of humanity, folk-poetic components, the collective subconscious and the empirical personal experience of the artist. Particular sensual images in poetic works operate in line with ancient ideas and beliefs, analytical and visual cognitive process, individual perception of concepts and the surrounding reality, specific emotional state. Lunar symbols in the poetry of V. Holoborodko are interpreted in conjunction with other verbal poetic images traditionally inherent in Ukrainian folklore.

Keywords: symbol, mythology, folklore, myth thinking, myth poetic picture of the world, lunar images, worldview

Міжкультурні процеси в мистецтві та літературі зумовлюють розвиток аксіологічної сфери буття людини, що впливає на творчий потенціал поета та реалізується через художній міфологізм. Конкретно-чуттєві образи, мотиви, сюжети, символи в поетичному тексті відтворюють як етнонаціональні уявлення, так і загальносвітові культурні надбання, що лежать в основі міфології. Р. Марків наголошує на цілісності міфологічного мислення та його здатності до узагальнення, стверджуючи, що міф «проникає у структуру літературного твору через фольклор, створюючи при цьому глибинний смисловий підтекст художньої реальності» [9, с. 18]. Таким чином, уснопоетична система образів та значень лежить в основі міфотворчості, виражаючи етноментальні засади світобачення та універсальні онтологічні поняття.

Художні тексти представника Київської школи поезії Василя Голобородька відзначаються закоріненням в українську фольклорну та міфологічну традиції, що реалізують символічні значення конкретно-чуттєвих образів митця. Т. Пастух стверджує, що саме народнопоетична спадщина «постачала Голобородьку-поету «сировину» для його образної мозаїки. І що його творча свідомість функціонувала за законами міфологічного формульного мислення, яке імплікувало «старий» матеріал у «нові» мистецькі рішення» [11, с. 273]. Художня картина світу письменника апелює до міфологічних та етноментальних принципів українського народу.

Детальний аналіз фольклорних елементів у ліриці В. Голобородька здійснено в монографії Ю. Шутенко. Поетикальні особливості та символічні коди творчості поета розглядала О. Кузьменко. Міфопоетика художнього мислення митця стала об'єктом вивчення Л. Дударенко, І. Дзюби, Т. Пастуха та ін. Усі науковці констатують глибоку міфо-фольклорну основу поетичних текстів представника Київської школи поезії та модерну інтерпретацію традиційних образів та мотивів.

Метою нашої розвідки є аналіз фольклорно-міфологічної символіки в інтерпретації лунарних образів у поезії Василя Голобородька. **Завдання** дослідження: виявити образ нічного світила та фольклорні елементи в ліриці представника Київської школи; проаналізувати вплив уснопоетичної та міфологічної традиції на трактування лунарних символів митцем; довести взаємодію художньої творчості з міфомисленням та українськими народнопоетичними зразками.

У монографії Ю. Шутенко досліджуються казкові особливості лірики В. Голобородька як реалізація уснопоетичного начала у його творчості: «Детальний розгляд поезії В. Голобородька, тісно пов'язаних з народною

казкою, продемонстрував неоднорідність і багатство художнього переплавлення фольклорної традиції. Твори мають різну насиченість казковими мотивами, образами» [16, с. 197]. В інтерпретації письменником лунарних символів віднаходимо фантастичні елементи у вірші «Чаклун несамохіть» зі збірки «Пастух квітів» (1965), що має казковий сюжет: «Він нахилився над криницею, / а в ній плавав ріжок місяця, / і, щоб не проковтнути його, / він довго / думав, як напитися води, / а пити дуже хотілося, / і він рішуче нахилився над водою – / ріжок місяця обтік губи, язик / і застряг у горлі. / Він відійшов від криниці, а в горлі, / наче краватка-метелик на сорочці, / світився місяць. // Коли ми підійшли за ним пити воду, / то місяця у криниці уже не було» [4, с. 96]. Відповідно до назви вірша тут відображено чарівні мотиви, хоча слово «чаклун» у тексті твору не зустрічається. У народному уявленні чаклун – це «той, хто магічними діями впливає на природу й людей (у давнину – волхв)» [6, с. 633], «волхви зазвичай гадали на найрізноманітніших речах: по сонцю, зорях і місяцю» [6, с. 113]. Також уважалось, що чаклуни та відьми в купальську ніч крадуть усі небесні світила [3, с. 277]. Із розповіді ліричного героя дізнаємось, що його супутник чарівним чином зумів випити місяць із криниці, тамуючи спрагу. Криниця є поширеним фольклорним образом та віддавна вважалась символом «здоров'я і сили, багатства і родючості» [1, с. 370]. Вода, почерпнута з криниці до сходу сонця, називалась непочатою та вважалась магічною, а тому використовувалась у замовляннях, ворожіннях тощо. Таким чином, у вірші «Чаклун несамохіть» реалізується міфологічний код праслов'янської культури.

Міфомислення є універсальною та константною категорією, що безпосередньо впливає на людську психіку. За О. Веселовським, «процес, що здійснювався в голові людини, яка створювала міфи, тотожний тому, котрий відбувається в голові сучасного поета» [2, с. 117]. Фізіологічні та психологічні процеси архаїчної психіки, що породила міфи, за К.-Г. Юнгом, тотожні тим процесам, що функціонують у підсвідомості сучасної людини. Вчений доводив наявність архетипів у межах колективного підсвідомого, що реалізувалось у сновидіннях, неврозах, мареннях та творах мистецтва. Колективне несвідоме – це не тільки оприявлення минулого, а також сховище «зародків майбутніх психічних ситуацій і ідей» [17, с. 39]. Виявом людської свідомості є міф як «результат аналітично-образотворчої роботи думки» [9, с. 18] та міфологізм як «конкретизація фольклоризму літератури» [12, с. 53]. Образний тип мислення митця лежить в основі взаємодії уснопоетичної традиції та міфології. О. Фрейденберг зазначає: «Основну роль при переході міфології у фольклор відіграє народження реалістичного світосприйняття у формі понять. Поняття вивітрували з міфу його конкретні і прямі

сенси. Це і заклало основу фольклору, який відтворив весь спадок міфології, сприйнятий, однак, реалістичним світосприйняттям» [15, с. 16]. Отже, в літературному творі оприявнюється творчий потенціал автора, що експлікується через фольклорно-міфологічні образи, мотиви, сюжети.

У вірші В. Голобородька «Мовчки світяться...» із збірки «Синя радість» віднаходимо етноментальні уснопоетичні символи: «*мовчки світяться крихкі чорнобривці / високих побачень / вогняні раміці виламують зорі / вічних облич / що дихають хустром забутих ігор / медове крило вітає непохованих не розшуканих / зими таять червоні казки нижче надії / місяці лялі / над вірними краплинами*» [4, с. 262]. Метаморфози, що відбуваються з нічними світилами в поетичному тексті, відтворюють міфологічне світобачення митця, реалізоване через поєднання традиційної образної семантики та індивідуально-авторських трактувань смислових відтінків. За О. Фрейденберг, фольклорна та міфологічна система значень як способи осмислення світу відрізняються одна від одної, а «міфологічний образ чи міфологічне уявлення є семантичною реакцією первісної думки на відчуття предмета саме в його чуттєвій наявності» [15, с. 33]. У поезії В. Голобородька спостерігається синтез архаїчного розуміння навколишнього середовища та особистого світовідчуття. Чорнобривці, що символізують «рідну домівку, рідний край, юнацьку красу» [6, с. 643], уявляються на асоціативному рівні в контексті чарівних трансформацій як нічні світила, що осявають темряву нарівні з вогнями, місяцем та зорями. Також можна констатувати синестезійне сприйняття образу чорнобривців, що водночас поєднує візуальні, тактильні та акустичні відчуття. До останнього ми відносимо мовчання як протилежність звуку, що також осягається чуттєво. Якщо чорнобривці символізують чоловічу красу, то зорі уособлюють жіночу вроду [6, с. 254]. У тексті представника Київської школи поезії зірки співвідносяться із «вічними обличчями», що не позбавлене міфологічного підґрунтя, адже саме із цими нічними світилами наші пращури пов'язували людське життя: «кожна людина має на небі свою зірку, і коли вона народжується, Бог запалює зірку, а коли вмирає, з неба котиться й зірка» [6, с. 254]. Наші предки використовували образ зірок у замовляннях: «Зорі замовлянь – жіночі й, сказати б, молодші божества порівняно з Місяцем» [3, с. 202]. Відповідно до цих астральних світил зверталися також і в ритуалах, алюзією на котрі у вірші «Мовчки світяться...» вважаємо згадку про забуті ігри, що часто лежать в основі обрядодійства. На міфопоетичні витоки ритуалу вказував В. Тернер, зазначаючи, що це «стереотипна послідовність дій, котрі

включають жести, слова й об'єкти, виконуються тільки на спеціально підготовленому місці й призначаються для впливу на природні сили або на істот в інтересах і цілях виконавців» [14, с. 32]. У змісті вірша В. Голобородька прямої вказівки на суб'єктів виконання обряду немає, проте навколишні реалії підпорядковані магічним метаморфозам, завдяки чому відбувається вітання «непохованих нерозшуканих». Так, Е. Кассіер пов'язує міфічну свідомість із періодикою та ритмікою людського буття, «що виявляється у ритуалах переходу з однієї фази життя до іншої: весілля, народження, материнство, смерть тощо. При цьому у кожній фазі виявляється інше «я» людини, індивідуальне життя вимагає як зміна смерті/народження. Не розмежовуються сон і дійсність, майже відсутня опозиція буття/небуття, бо народження часто трактується як повернення мертвого» [7, с. 296]. Саме про таке повернення описується в поезії «Мовчки світяться...», адже вітання непохованих і нерозшуканих є результатом магічно-містичного обряду, що передбачає спілкування з духами. Медове крило як міфічний образ у художній картині світу митця також несе особливе смислове навантаження, адже крила – це «символ лету, а водночас духовного піднесення» [6, с. 315], якими можуть бути наділені як духовні сили, ангели, так і нечиста сила, чорти. У контексті вірша, очевидно, мається на увазі сакральна сила, адже означення крила медовим набуває ритуального значення, оскільки мед – це «продукт роботящих бджіл – Божих пташок» [6, с. 357]. Так само означення місяця лялі можна пояснити опосередковано через декодування символіки льону, що в народнопісенній традиції уособлював дівочу красу та цнотливість, а також «був у давнину символом побрання, бо вживаний в обрядових хороводних піснях» [6, с. 343]. Таким чином, можна трактувати лунарні образи як жіночі символи, що характерне для світової світоглядної традиції, тоді як в праслов'янських віруваннях місяць постає в чоловічій подобі. Отже, художнє міфомислення В. Голобородька сублімується із синкретичною первісною культурою.

Міфологічно-фольклорний образ, за Р. Марківим, «співвідноситься з міфологічно-ритуальною сферою національної чи інонаціональної традиції, володіє певною сукупністю ознак, що є основою для семантично-функціональної переорієнтації в ході трансформації у літературному контексті, яка виражається у появі чи зміщенні етико-естетичних смислових рівнів, розширенні семантичного поля, трансфігурації основних ознак, «евфемізації» та індивідуалізації образу» [9, с. 38]. Так, у поетичних творах В. Голобородька спостерігається переосмислення традиційного світобачення українського народу, уснопоетичної символіки та індивідуально-авторське трактування міфологічних образів, мотивів та сюжетів, розкодування яких вимагає інтелектуальної підготовки читача.

Архаїчне світобачення відображено також у вірші В. Голобородька «Блакитна дівчина», з назви котрого читач може уявити цілком конкретний візуальний образ. Проте вже з першої строфи реципієнт бачить дівочу постать такою, якою вона сама себе сприймає крізь призму відображення від водяної поверхні: *«Десь у глибокому лісі є озерце, / де ти дивився у дзеркальце: / подвоюєш своєю присутністю блакитну квітку, / блакитною бачиши себе від блакитного погляду, / мавкою травневої ночі, / освітленою місячним світлом»* [4, с. 32]. Лунарний образ у поетичному тексті представника Київської школи відіграє важливу роль, адже завдяки місячному сяйву уможливується зорове сприйняття нічної природи, описаної у вірші. Ефемерна постать у результаті споглядання себе та довкілля у плесі озера набуває блакитного забарвлення. В народних уявленнях лісові дівчата мали тонкий прозорий одяг та були безтілесними [3, с. 285]. Саме таку ілюзію створює автор опосередковано через дзеркальне відображення та блакитний погляд. Колір, обраний митцем для відтворення героїні твору, глибоко символічний, оскільки уособлює «благородство, ніжність і вірність, і легкий сум через розуміння конечності прекрасного і неповторного в людському житті та недосяжності вічного, як недосяжна блакить...» [1, с. 425]. І хоч мавки у праслов'янській міфології – це «душі померлих дітей» [3, с. 285], так звані лісові духи, для яких місяць постає їхнім сонцем і визначає їм час для забав та розваг, проте автор переосмислює традиційні етнонаціональні погляди та трактує їх відповідно до індивідуального світобачення: *«Що далі відходиш від лісового озера, / то більше розширюються, з кожним кроком, твої очі. / Що лишилося тепер у твоїй постаті від блакитної дівчини? / Лише блакитний погляд / карих очей, / широко розкритих світові, / що хвиля за хвилею / відбирає воду / твого лісового відображення. / Чому б тобі не було лишитися / на березі лісового озера, / мавкою гойдатися на березовому гіллі!»* [4, с. 325]. Відхід блакитної дівчини від озера в інтерпретації автора загрожує їй зникненням. Очевидно, водоймище було рідною домівкою лісовиці, де вона була захищена та непомітна для інших. Лісові хащі відбирають її силу, символізуючи чужий простір. Тому тут можна говорити про міфологізм художнього мислення В. Голобородька, адже це поняття Р. Марків пояснює як «трансформовану у словесно-мистецькій системі сукупність ідей, образів, мотивів, що походять від міфу і впливають на

ідейно-символічне наповнення літературного твору; як спосіб поетичної організації матеріалу в літературному творі через використання наближеної до сконструйованої міфологічним мисленням чи семантично перетвореної в надрах уснопоетичної творчості (міфологічний фольклоризм) системи образів, яка у творі діє як мистецький засіб вираження певних вихідних, стійких національних духовних констант, поглиблення смислових рівнів твору» [9, с. 35–36]. Таким чином, міфопоетична модель світу В. Голобородька характеризується культурною стереотипізацією та ускладнюється смисловими модифікаціями індивідуально-авторського емпіричного досвіду.

Переосмислення міфологічних мотивів на основі народнопісенного матеріалу в ліриці представника Київської школи зумовило ускладнення метафоризації та вплинуло на формування особливого поетичного стилю митця. Так, метафорами-симфорами рясніє вірш «Гітара дівувала», де фольклорні образи набувають абсолютно нового змісту: *«гітара дівувала / ревнувала до струмка / квіти ходили / у місячному танку // закохані цілий вечір / піаністовими пальцями // грали коло хат / на клавішах лавок»* [4, с. 107]. Загальна картина вечірнього села із хатами, лавками, струмком, квітами та місяцем описана автором відповідно до ірраціонального сприйняття світу та із застосуванням колажної техніки письма, що розгортається «як мовне моделювання, з якого здійснюється поєднання різнорідних сегментів наявного етно-лінгвістичного простору; як об'єднання гетерогенних конотацій, що супроводжують ці сегменти» [11, с. 228]. Образні нашрування на традиційні уснопоетичні символи поглиблюють та трансформують етноментальні онтологічні уявлення, реалізуючи унікальний міфосвіт письменника.

Отже, лунарні образи в ліриці В. Голобородька увиразнюють індивідуально-авторське переосмислення традиційних фольклорно-міфологічних символів. Використовуючи у віршах казково-фантастичні елементи, митець апелює до загальнокультурних артефактів, етноментальних кодів, архаїчного світобачення. Нічне світило в герметичних текстах представника Київської школи поезії зазнає чарівних метаморфоз, постає синестезійним образом, оприявнює ірраціональне сприйняття дійсності, моделює міфопоетичну картину світу В. Голобородька.

Дослідження окремих міфологем у художніх текстах представників Київської школи поезії є доцільними та перспективними, оскільки реалізують розкодування імпліцитних смислів герметичної поезії.

Література

1. Багнюк А. Символи українства : художньо-інформаційний довідник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. 512 с.
2. Веселовский А. Неизданная глава из «Исторической поэтики» А.Н. Веселовского / [предисловие и комментарии В.М. Жирмунского]. Русская литература. 1959. №3. С. 89–123.
3. Войтович В. Українська міфологія. Вид. 2-ге, стереотип. Київ : Либідь, 2005. 664 с.
4. Голобородько В. Летюче віконце : вибрані поезії / вступ. ст. І.М. Дзюби. Київ : Укр. письменник, 2005. 463 с.
5. Дударенко Л. Поетична Київська школа: ідейні та естетичні параметри : монографія. Київ : Неопалима купина, 2009. 240 с.
6. Жайворонок В. Знаки української етнокультури : словник-довідник Київ : Довіра, 2006. 703 с.
7. Кассирер Э. Избранное: Индивид и космос. Москва, Санкт-Петербург : «Университетская книга», 2000. 684 с.
8. Кузьменко О. Поетика Василя Голобородька. Донецьк : Східний видавничий дім, 2005. 196 с.
9. Марків Р. Міфологічний фольклоризм в українській літературі початку ХХ століття (на матеріалі творів Ольги Кобилянської, Михайла Коцюбинського, Лесі Українки) : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.01.07. «Фольклористика». Львів, 2008. 222 с.
10. О'Коннелл М., Эйри Р. Знаки и символы : иллюстрированная энциклопедия / пер. И. Крупичевой. Москва : Эксмо, 2009. 256 с.
11. Пастух Т. Київська школа поетів та її оточення (модерні стильові течії української поезії 1960-90-х років) : монографія. Львів, ЛНУ ім. І. Франка, 2010. 698 с.
12. Росовецький С. Фольклорно-літературні зв'язки : Компаративний аспект. Київ, Вид.-поліграф. центр «Київський університет», 2001. 277 с.
13. Топоров В. Миф. Ритуал. Образ. Символ : исследования в области мифопоэтического. Москва : Прогресс – Культура, 1995. 624 с.
14. Тернер В. Символ и ритуал / Состав. и автор предисл. В.А. Бейлис. Москва, «Наука», 1983. 277 с.
15. Фрейденберг О. Миф и литература древности. Москва : Наука, 1998. 800 с.
16. Шутенко Ю. Фольклорна традиція та авторське «Я»: поезія Василя Голобородька : монографія. Київ, «Наукова думка», 2007. 356 с.
17. Юнг К.-Г. Архетип и символ / пер. с нем. В. Библихина. Москва : Ренессанс, 1991. 343 с.

References

1. Bagnyuk, A. (2010) Simvoli ukrayinstva. [Symbols of Ukrainian]. Ternopil : Navchalna kniga – Bogdan. [in Ukrainian]
2. Veselovskij, A. (1959) Neizdannaya glava iz «Istoricheskoy poetiki» A.N. Veselovskogo. [Unreleased chapter from «Historical Poetics» by A.N. Veselovsky]. Russkaya literatura. 1959. no. 3. pp. 89-123. [in Russian]
3. Vojtovich, V. (2005) Ukrayinska mifologiya. [Ukrainian mythology]. Kiyiv : Libid. [in Ukrainian]
4. Goloborodko, V. (2005) Letyuche vikonce. [Flying window]. Kiyiv : Ukr. pismennik. [in Ukrainian]
5. Dudarenko, L. (2009) Poetichna Kiyivska shkola: idejni ta esteticzni parametri. [Poetic Kyiv School: Ideological and Aesthetic Parameters]. Kiyiv : Neopalima kupina. [in Ukrainian]
6. Zhajvoronok, V. (2006) Znaki ukrayinskoyi etnokulturi. [Signs of Ukrainian ethnoculture]. Kiyiv : Dovira. [in Ukrainian]
7. Kassirer, E. (2000) Izbrannoe: Individ i kosmos. [Selected: The individual and the cosmos]. Moskva, Sankt-Peterburg : «Universitetskaya kniga». [in Russian]
8. Kuzmenko, O. (2005) Poetika Vasilya Goloborodka. Doneck : Shidnij vidavnichij dim. [in Ukrainian]
9. Markiv, R. (2008) Mifologichnij folklorizm v ukrayinskij literaturi pochatku HH stolittya (na materialy tvoriv Olgi Kobilyanskoyi, Mihajla Kocyubinskogo, Lesi Ukayinki). [Mythological folklore in early twentieth-century Ukrainian literature (based on the works by Olga Kobylyanska, Mykhailo Kotsyubynsky, Lesya Ukrainka)]. [PhD Dissertation]. Lviv. [in Ukrainian]
10. O'Konnell, M., Ejri, R. (2009) Znaki i simvoly : illyustrirovannaya enciklopediya. [Signs and Symbols]. Moskva : Eksmo. [in Russian]
11. Pastuh, T. (2010) Kiyivska shkola poetiv ta yiyi otochennya (moderni stilovi techiyi ukrayinskoyi poeziyi 1960-90-h rokiv). [Kyiv School of Poets and its Surroundings (Modern Style Streams of Ukrainian Poetry of the 1960s-90s)]. Lviv, LNU im. I. Franka. [in Ukrainian]
12. Rosoveckij, S. (2001) Folklorno-literaturni zv'yazki : Komparativnij aspekt. [Folklore-Literary Links: A Comparative Aspect]. Kiyiv, Vid.-poligraf. centr «Kiyivskij universitet». [in Ukrainian]
13. Toporov, V. (1995) Mif. Ritual. Obraz. Simvol : issledovaniya v oblasti mifopoeticheskogo. [Myth. Ritual. Image. Symbol]. Moskva : Progress – Kultura. [in Russian]
14. Terner, V. (1983) Simvol i ritual. [Symbol and ritual]. Moskva : Nauka». [in Russian]

15. Frejdenberg, O.(1998) Mif i literatura drevnosti. [The myth and literature of antiquity]. Moskva : Nauka. [in Russian]
16. Shutenko, Yu. (2007) Folklorna tradiciya ta avtorske «Ya»: poeziya Vasilya Goloborodka. [Folk tradition and author's self: poetry by Vasyl Holoborodko]. Kiyiv : «Naukova dumka». [in Ukrainian]
17. Yung, K.-G. (1991) Arhetip i simvol. [Archetype and symbol]. Moskva : Rennans. [in Russian]

Цепкало Тетяна Олександрівна, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри української літератури, Херсонський державний університет (вул. Університетська, 27, Херсон, Україна); e-mail: tanuysya@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0003-2690-3390>

Цепкало Татьяна Александровна, кандидат филологических наук, старший преподаватель кафедры украинской литературы, Херсонский государственный университет (ул. Университетская, 27, Херсон, Украина); e-mail: tanuysya@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0003-2690-3390>

Tsepkało Tetiana Oleksandrivna, PhD in Philology, Associate Professor of the Department of Ukrainian Literature, Kherson State University (27, Universitetska str., Kherson, Ukraine); e-mail: tanuysya@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0003-2690-3390>